

MALAYZIYA TA'LIM TIZIMI

*Abdullayev Shuhrat
Murodov Javohir
UMFT universiteti,
311 – guruh talabalari*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Malayziya ta'lim tizimining tuzilishi, mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari keng yoritilgan. Maktabgacha ta'limdan tortib oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlar, davlat va xususiy ta'lim muassasalari faoliyati, kasbiy va texnik ta'lim tizimi hamda ta'limda innovatsion yondashuvlar tahlil qilingan. Shuningdek, Malayziya ta'lim tizimining xalqaro standartlarga mosligi va uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Malayziya ta'lim tizimi, maktab ta'limi, oliy ta'lim, kasbiy ta'lim, xalqaro standartlar, innovatsiya

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida ta'lim tizimining sifati mamlakat taraqqiyotini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Janubi-Sharqiy Osiyodagi rivojlanayotgan davlatlardan biri bo'lgan Malayziya ta'lim sohasida katta yutuqlarga erishgan mamlakat sifatida tanilgan.

Malayziya ta'lim tizimi milliy qadriyatlar va zamonaviy xalqaro talablarni uyg'unlashtirgan holda tashkil etilgan bo'lib, u yoshlarni raqobatbardosh, bilimli va malakali kadrlar sifatida tayyorlashga yo'naltirilgan.

Malayziya ta'lim tizimining umumiy tuzilishi

Malayziyada ta'lim tizimi bir necha asosiy bosqichlardan iborat: maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, o'rta ta'lim, o'rta maxsus va kasbiy ta'lim hamda oliy ta'lim.

Ta'lim jarayoni davlat tomonidan nazorat qilinadi va Ta'lim vazirligi tomonidan boshqariladi. Shu bilan birga, xususiy ta'lim muassasalari ham tizimning muhim qismi hisoblanadi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim

Maktabgacha ta'lim Malayziyada majburiy bo'lmasa-da, keng rivojlangan. Ushbu bosqichda bolalarning ijtimoiylashuvi, nutqi va dastlabki bilimlari shakllantiriladi.

Boshlang'ich ta'lim odatda 6 yoshdan boshlanib, 6 yil davom etadi. Bu bosqichda o'quvchilarga ona tili, matematika, tabiiy fanlar va axloqiy tarbiya asoslari o'rgatiladi. Boshlang'ich ta'lim yakunida baholash tizimi orqali o'quvchilarning bilim darajasi aniqlanadi.

O'rta ta'lim tizimi

O'rta ta'lim Malayziyada ikki bosqichdan iborat bo'lib, quyi va yuqori o'rta ta'limni o'z ichiga oladi. Ushbu bosqichda o'quvchilar umumiy fanlar bilan bir qatorda tanlov fanlarini ham o'rganadilar.

O'rta ta'limda o'quvchilarning qiziqishlari va qobiliyatlariga qarab, akademik yoki kasbiy yo'nalish tanlash imkoniyati mavjud. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga zamin yaratadi.

Kasbiy va texnik ta'lim

Malayziya ta'lim tizimida kasbiy va texnik ta'lim muhim o'rin egallaydi. Ushbu yo'nalish sanoat va xizmat ko'rsatish sohalari uchun malakali mutaxassislar tayyorlashga qaratilgan.

Kasbiy ta'lim muassasalari nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy mashg'ulotlarga ham katta e'tibor qaratadi. Bu esa bitiruvchilarning mehnat bozorida talabgir bo'lishga xizmat qiladi.

Oliy ta'lim tizimi

Malayziyada oliy ta'lim tizimi davlat va xususiy universitetlardan iborat. Oliy ta'lim muassasalari bakalavriat, magistratura va doktorantura bosqichlarida mutaxassislar tayyorlaydi.

Malayziya universitetlari ko'plab xalqaro oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilib, qo'shma dasturlarni amalga oshiradi. Bu esa talabalar uchun xalqaro diplom va tajriba olish imkoniyatini yaratadi.

Ta'lim tizimida til siyosati

Malayziya ko'p millatli davlat bo'lgani sababli ta'limda til masalasiga alohida e'tibor qaratiladi. Davlat tili — malay tili asosiy o'qitish tili hisoblanadi. Shu bilan birga, ingliz tili ham keng qo'llaniladi.

Bu holat o'quvchilarning xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo'lishiga yordam beradi.

Ta'lim tizimining zamonaviy rivoji

So'nggi yillarda Malayziya ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlar keng joriy etilmoqda. Masofaviy ta'lim, elektron darsliklar va interaktiv platformalar ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Davlat ta'limni rivojlantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilab, doimiy islohotlar olib bormoqda.

Xulosa

Malayziya ta'lim tizimi o'zining puxta tuzilishi, bosqichma-bosqich rivojlanishi va zamonaviy talablar bilan uyg'unligi bilan ajralib turadi. Ushbu tizim yosh avlodni bilimli, malakali va raqobatbardosh mutaxassislar sifatida tayyorlashga xizmat qiladi.

Malayziya tajribasi bugungi kunda boshqa davlatlar ta'lim tizimini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hisini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashtirish jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.